

- володіння суміжними професіями і спеціальностями;
- ступінь відповідальності;
- особистісні якості;
- наявні досягнення в роботі;
- ініціативність;
- задоволеність роботою;
- спрямованість на результат.

Звичайно, вибір таких критеріїв слід проводити з урахуванням специфіки виробництва, корпоративної культури, особливостей займаної посади.

Таким чином, дослідження факторів управління трудовою мотивацією у сфері державної служби показало, що настав час для переоцінки існуючих методів мотивації з метою знаходження більш ефективних. Для того, аби знизити ризики, що загрожують інституту публічної служби, ми рекомендуємо впровадження гідної системи оплати праці та матеріальних заохочень, використовуючи технології державного управління, орієнтованого на результат. Це дасть можливість більш точно проаналізувати ефективність роботи конкретного працівника, який буде промотивований вести прозору та чесну діяльність.

Перелік посилань:

1. Артеменко Л. Мотиваційні аспекти менеджменту / Л. Артеменко // *Актуальні проблеми державного управління* : зб. наук. пр. / [редкол. : С. М. Серьогін (голов. ред.) та ін.]. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2005. – Вип. 3 (21). – 288 с.
2. Волнухина Е. Новая система мотивации / Е. Волнухина, Ю. Мельник // *Служба кадров и персонал*. – 2004. – № 5. – С. 12-16.
3. Колот А. М. Мотивація персоналу / А. М. Колот – К. : КНЕУ, 2011. – 397 с.
4. Шовгеля О. М. Формування механізму мотивації праці працівників органів місцевого самоврядування / О. М. Шовгеля // *Грані : наук.-теорет. і громад.-політ. альманах*. – 2013. – № 4. – С. 144-148.

УМОВИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ВЛАСНИКІВ І КЕРІВНИКІВ МАЛИХ ФОРМ ГОСПОДАРЮВАННЯ НА СЕЛІ

І.В. Осадчук, к.с.-г.н., доцент

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

Забезпечення і підтримка соціально відповідальної поведінки підприємств, розташованих поблизу або на території сіл, – це одна з важливих проблем, вирішенням якої займаються голови багатьох сільських рад різних регіонів України. Однак не лише великі підприємства, а й малі форми господарювання на селі повинні бути соціально відповідальними. І це обов'язкова умова успіху фермерських і товарних особистих селянських господарств (далі: ФГ і товарні ОСГ).

Проблему відповідальності у тому чи іншому аспекті в різні часи досліджували відомі філософи: Платон, Аристотель, Конфуцій, Тертуліан, Фейербах, Кант, а також Г. Сковорода, який наголошував на відповідальності людини під час здійснення вибору між добром і злом, правдою і облудою [1].

Проблеми соціальної відповідальності та формування соціально відповідальної поведінки особистості у своїх роботах торкалися як зарубіжні, так і вітчизняні вчені. Однак, серед сучасних наукових доробок ми не знайшли таких, в яких було визначено умови формування соціально відповідальної поведінки власників і керівників малих форм господарювання на селі.

Мета дослідження: визначити умови формування соціально відповідальної поведінки фермерів і власників товарних ОСГ.

У ході теоретичного дослідження встановлено, що на сьогодні не існує єдиного підходу до розуміння поняття «соціальна відповідальність». Тож під соціально відповідальною поведінкою фермера/власника товарного ОСГ розуміємо поведінку щодо дотримання усвідомлених обмежень, соціальних (у тому числі етичних) та екологічних норм, яка здійснюється на основі рішень, прийнятих стосовно управління господарством і спрямованих на досягнення ним успіху. Така поведінка є поведінкою зрілої особистості, наслідком і демонстрацією розуміння власниками ОСГ та керівниками ФГ необхідності дотримання взятих на себе зобов'язань відповідальності за вплив прийнятих рішень і вчинених дій на інших членів сім'ї, господарства, територіальної громади, на суспільство в цілому, а також на довкілля.

Результати дослідження дозволяють стверджувати, що більшість власників товарних ОСГ не діють соціально відповідально. Серед фермерів багато таких, хто час від часу здійснює соціально відповідальні вчинки, однак системи в їх соціально відповідальній поведінці не спостерігається.

Умови формування соціально відповідальної поведінки фермера/власника товарного ОСГ можна поєднати в три групи:

– створені суспільством, зокрема сільською (територіальною) громадою: середовище, оптимальне для розвитку соціально відповідальної особистості (законодавча підтримка такої поведінки; виховання в сім'ї та закладах освіти через присвоєння індивідом суспільних відносин, спрямоване на розвиток відповідальності у справі, яку виконуєш, на формування вмінь не ігнорувати потреби інших, не недооцінювати загальні інтереси, не допускати перемоги особистих егоїстичних спонукань, в цілому – на перетворення людини в суб'єкт удосконалювання соціального середовища); якісне конвенційне та міжособистісне спілкування у площинах «керівник ФГ/власник ОСГ – місцева влада», «керівник ФГ/власник ОСГ – окремі члени громади та групи», яке значною мірою визначає психологічний клімат у громаді; гнучкість поведінки представників місцевої влади та їх майстерність у застосуванні методів і прийомів взаємодії з керівниками ФГ та власниками товарних ОСГ;

– створені релевантною групою: групова ціннісно-нормативна система, в основі якої – норми і цінності, здатні забезпечити соціально відповідальну поведінку (у цьому випадку норми й цінності згодом стануть природними для особистості); якісне спілкування у групі, що створює ситуацію морально-психологічного комфорту; середовище взаємодопомоги і співробітництва, атмосфера творчості та ініціативи; відсутність груповщини; підтримка саморозвитку особистості;

– створені керівником ФГ/власником товарного ОСГ: зрілість особистості, насамперед, сформована система норм і цінностей, якими керуються у процесі діяльності, незалежність, здатність до змін, комунікативність, ініціативність, активність і самостійність; уміння погоджувати цінності, норми і рольові приписи, засвоєні в інших сферах діяльності, з вимогами, які діють у сфері управління ФГ/ОСГ; компетентність у питаннях ефективного використання ресурсів господарства, соціальної відповідальності й розвитку сільських територій; здатність усвідомлювати себе як причину змін у навколишньому світі й у власному житті, причину вчинків та їх наслідків; уміння визначати соціальну мету діяльності, забезпечувати розвиток господарства, сім'ї, місцевих спільнот, суспільства в цілому, використовувати у своїй діяльності іновачії, передбачати та оцінювати наслідки соціально відповідальної поведінки.

Отже, власники та керівники малих форм господарювання на селі погоджуються з важливістю й необхідністю соціальної відповідальності. Однак, для того, щоб вони відповідно діяли, слід забезпечити дотримання ряду умов формування соціально відповідальної поведінки фермерів і власників товарних ОСГ. Подальші дослідження буде спрямовано на вивчення проблем, які виникають у ході реалізації фермерами та власниками товарних ОСГ соціально відповідальної поведінки, та визначення шляхів їх подолання.

Перелік посилань:

1. Охріменко О. О. Соціальна відповідальність [Електронний ресурс] : навч. посіб. / О. О. Охріменко, Т. В. Іванова. – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», 2015. –180 с. – Режим доступу : <http://ied.kpi.ua/wp-content/uploads/2015/10/Socialna-vidpovidalnist.pdf>.

ІНТЕГРАЦІЯ В СВІТОВУ ПРОДОВОЛЬЧУ СИСТЕМУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

*К.А. Пилипенко, к.е.н., доцент
Полтавська державна аграрна академія*

Україна, за своїм природним потенціалом відзначається багатим агроресурсним потенціалом, на яку припадає приблизно 25 % чорноземів світу, а площа сільськогосподарських угідь складає 43 млн. га (72,0 % від загальної площі країни). Внаслідок належної, своєчасної та послідовної державної політики наразі агропромисловий комплекс в Україні є одним із ключових секторів економіки: він формує 24,0 % випуску продукції та 18,0 % ВВП країни у 2016 р. Тобто, продукція АПК становить 38,2 % товарного експорту (у 2015 р. це 14,6 млрд. дол. США – з I по IV групу УКТЗЕД), при цьому на країні Азії припадає 47,2 % експорту вітчизняної агропромислової продукції, ЄС – 27,9 % [2]. Також слід відмітити лідерство України з виробництва зернових культур та соняшникової олії, країна сьогодні входить у сімку світових лідерів. Крім того, сільське господарство є найбільш стабільно працюючим сектором економіки. Так, сільськогосподарське виробництво в останні 10 років переважно демонструвало позитивну щорічну динаміку за виключенням деяких років, коли переважали негативні фактори впливу природно-кліматичних умов. Отже, сільське господарство знаходиться